

**XVII међународни научни скуп Правнички дани –  
„Проф. др Славко Царић“  
„УЛОГА ДРЖАВЕ И ПРАВА У XXI ВЕКУ“**

**XVII international scientific meeting Legal days –  
"Prof. Slavko Carić, PhD"  
"THE ROLE OF THE STATE AND LAW IN THE 21ST CENTURY"**

---

Универзитет Привредна академија у Новом Саду  
Правни факултет за привреду и правосуђе у Новом Саду  
The University of Business Academy in Novi Sad  
The Faculty of Law for Commerce and Judiciary in Novi Sad

---

---

Нови Сад, 25. септембар 2020.  
Зборник радова са XVII међународног научног скупа  
Правнички дани – „Проф. др Славко Царић“  
„УЛОГА ДРЖАВЕ И ПРАВА У XXI ВЕКУ“  
25. септембар 2020. године у Новом Саду,  
у организацији Универзитета Привредна академија у Новом Саду  
Правни факултет за привреду и правосуђе у Новом Саду

**Издавач:**

Универзитет Привредна академија у Новом Саду  
Правни факултет за привреду и правосуђе у Новом Саду  
Гери Кароља бр. 1, телефон: 021/ 400 - 499  
Web: [www.pravni-fakultet.info](http://www.pravni-fakultet.info)

**Рецензенти:**

Др Мирко Кулић,  
редовни професор

Др Ненад Аврамовић,  
редовни професор

Др Милош Марковић,  
редовни професор

Др Предраг Мирковић,  
ванредни професор

Др Јелена Матијашевић-Обрадовић,  
ванредни професор

Др Дарко Голић,  
ванредни професор

Др Маријана Младенов,  
доцент

Др Ненад Бингулац,  
доцент

Др Јоко Драгојловић, доцент  
доцент

**За издавача:**

Др Мирко Кулић, редовни професор

**Уредник:**

Др Мирко Кулић, редовни професор

**Штампа:**

Мала Књига, Нови Сад

**Тираж:**

200

**ISBN 978-86-6019-104-7**

## Научни одбор:

**ПРОФ. ДР МИРКО КУЛИЋ** – председник Научног одбора

Декан Правног факултета за привреду и правосуђе у Новом Саду, Универзитет Привредна академија у Новом Саду | Република Србија

**ПРОФ. ДР МАРИЈАНА ЦАРИЋ**

Председник Савета Универзитета Привредна академија у Новом Саду | Република Србија

**ПРОФ. ДР МАРКО ЦАРИЋ**

Ректор Универзитета Привредна академија у Новом Саду | Република Србија

**ПРОФ. ДР НЕНАД АВРАМОВИЋ**

Шеф Привредноправне и међународноправне катедре на Правном факултету за привреду и правосуђе, Универзитет Привредна академија у Новом Саду | Република Србија

**ПРОФ. ДР МИЛАН ПОЧУЧА**

Продекан за науку и развој и шеф Грађанскоправне катедре на Правном факултету за привреду и правосуђе, Универзитет Привредна академија у Новом Саду | Република Србија

**ПРОФ. ДР МАРИЈАНА ДУКИЋ МИЈАТОВИЋ**

Редовни професор на Правном факултету за привреду и правосуђе, Универзитет Привредна академија у Новом Саду | Република Србија

**ЕМЕРИТУС ДР АЛЕКСАНДАР РАДОВАНОВ**

Професор Емеритус Универзитета Привредна академија у Новом Саду | Република Србија

**ПРОФ. ДР ДУШАНКА ЂУРЂЕВ**

Редовни професор на Правном факултету за привреду и правосуђе, Универзитет Привредна академија у Новом Саду | Република Србија

**ПРОФ. ДР ВЛАДИМИР ЦАТИЕВ**

Шеф катедре кривичноправних наука Руске академије за адвокатуру и нотаријат | Руска Федерација

**ПРОФ. ДР НЕДЕЉКО СТАНКОВИЋ**

Ректор Европског универзитета Kallos Тузла | Босна и Херцеговина

**ПРОФ. ДР МАРТА ГЕРЕГ**

Декан Правног факултета у Сегедину | Мађарска

**АКАДЕМИК ДР БРАНКО ВУЧКОВИЋ**

Председник Основног суда у Котору | Република Црна Гора

**АКАДЕМИК ДР ВЕСНА ВУЧКОВИЋ**

Судија Врховног суда Црне Горе | Република Црна Гора

**AKADEMIK DR WOLFGANG ROHRBACH**

St. Elizabeth University of Health and Social Sciences | Austrija

**ПРОФ. ДР РУДИКА ГМАЈНИЋ**

Професор на Медицинском факултету у Осијеку и члан Хрватске академије медицинских наука | Република Хрватска

**ДОЦ. ДР ЈАН ЈАНАЋ**

Доцент на Факултету за менаџмент Универзитет Коменски Братислава | Република Словачка

**ДОЦ. ДР БРАНИСЛАВ ДУДИЋ**

Доцент на Факултету за менаџмент Универзитет Коменски Братислава | Република Словачка

**ПРОФ. ДР НЕЋО ДАНИЛОВИЋ**

Редован професор Универзитет Никола Тесла у Београду и председник међународног удружења методолога друштвених наука у Београду | Република Србије

**ПРОФ. ДР НИКОЛА ПУВАЧА**

Продекан за међународну сарадњу, ванредни професор и научни сарадник на Факултету за економију и инжењерски менаџмент Универзитета Привредна академија у Новом Саду | Република Србија

**ДОЦ. ДР АЛБИНА АБИДОВИЋ**

Доцент на Европском универзитету Kallos Тузла | Босна и Херцеговина

**ПРОФ. ДР МИЛАН ЧАМПА**

Ванредни професор на Факултету за здравствену негу Универзитета Ново Место | Република Словенија

**ПРОФ. ДР СИМЕОН ГЕЛЕВСКИ**

Професор у пензији на Правном факултету у Скопљу | Северна Македонија

**PROF. DR ALEXIOS PANAGOPOULOS**

University neapolis paphos Cyprus master studys in public law and administration | Kiparska Republika

**ПРОФ. ДР ЗОРАН ПАВЛОВИЋ**

Шеф кривичноправне катедре на Правном факултету за привреду и правосуђе, Универзитет Привредна академија у Новом Саду | Република Србија

**ПРОФ. ДР ВЛАДИМИР КОЗАР**

Ванредни професор на Правном факултету за привреду и правосуђе, Универзитет Привредна академија у Новом Саду | Република Србија

**ПРОФ. ДР МИЛОШ МАРКОВИЋ**

Редовни професор на Правном факултету за привреду и правосуђе, Универзитет Привредна академија у Новом Саду | Република Србија

**ПРОФ. ДР ДАРКО ГОЛИЋ**

Ванредни професор на Правном факултету за привреду и правосуђе, Универзитет Привредна академија у Новом Саду | Република Србија

**ПРОФ. ДР ЈЕЛЕНА МАТИЈАШЕВИЋ ОБРАДОВИЋ**

Ванредни професор на Правном факултету за привреду и правосуђе, Универзитет Привредна академија у Новом Саду | Република Србија

**ПРОФ. ДР ПРЕДРАГ МИРКОВИЋ**

Продекан за наставу и ванредни професор на Правном факултету за привреду и правосуђе, Универзитет Привредна академија у Новом Саду | Република Србија  
Универзитет Привредна академија у Новом Саду | Република Србија

**ПРОФ. ДР ВЛАДИМИР МЕДОВИЋ**

Ванредни професор на Правном факултету за привреду и правосуђе, Универзитет Привредна академија у Новом Саду | Република Србија

**ДОЦ. ДР САЊА ШКОРИЋ**

Доцент на Правном факултету за привреду и правосуђе, Универзитет Привредна академија у Новом Саду | Република Србија

**ДОЦ. ДР МАРИЈАНА МЛАДЕНОВ**

Продекан за међународну сарадњу и доцент на Правном факултету за привреду и правосуђе, Универзитет Привредна академија у Новом Саду | Република Србија

**Организациони одбор:**

ДОЦ. ДР ЈОКО ДРАГОЈЛОВИЋ - председник Организационог одбора

ДОЦ. ДР ЈЕЛЕНА СТОЛШИЋ- ДАБЕТИЋ

ДОЦ. ДР НЕНАД БИНГУЛАЦ

ДОЦ. ДР НЕНАД СТЕФАНОВИЋ

ДОЦ. ДР МАРКО СТАНКОВИЋ

ДОЦ. ДР ДАЛИБОР КРСТИНИЋ

ДОЦ. ДР МАЈА СУБОТИН

МСП ИСИДОРА МИЛОШЕВИЋ

МСП ТАЊА ПРАШТАЛО

МСП СТЕФАН ДИТРИХ

МСП МАРА ДЕСПОТОВ

МСП ДИЈАНА БОРЕНОВИЋ

**Секретар:**

МСП ТАЊА ПРАШТАЛО, асистент

**Dr Marijana Đukić Mijatović, redovni profesor**  
Pravni fakultet za privredu i pravosuđe  
Univerzitet Privredna akademija u Novom Sadu i  
Docent na Univerzitetu u Novom Sadu, Ekonomski fakultet u Subotici  
e-mail: marijana.dukic.mijatovic@gmail.com

**Msr Ivana Rađenović, doktorand**  
Univerzitet u Novom Sadu, Ekonomski fakultet Subotica  
e-mail: ivana.radjenovic.i@gmail.com

## **RAZVOJ STEČAJNE LEGISLATIVE BANAKA U REPUBLICI SRBIJI U PERIODU OD 1990. DO 2020. GODINE**

### **Apstrakt:**

*Stalne promene u bankarskom sektoru, uzrokovane različitim makroekonomskim i političkim faktorima, rezultirale su i promenom zakonodavstava koje reguliše ovu oblast. S obzirom da stečajni postupak nad bankom predstavlja izuzetno specifičnu pravno-ekonomsku tvorevinu uzimajući u obzir potencijalne posledice samog postupka i uticaj istog na bankarski sistem, logično je da legislativa ove oblasti predstavlja značajan deo zakonskog okvira kojim se uređuje bankarski sektor.*

*Usled navedenog, važan je razvoj i inoviranje lex specialis-a kojima se uređuje ova oblast. U stečajnom postupku banaka u zakonskom smislu, ključna je uloga Zakona o stečaju i likvidaciji banaka i društava za osiguranje<sup>296</sup> kojim se reguliše postupak stečaja i likvidacije ne samo banaka, već i društava za osiguranje i davalaca finansijskog lizinga.*

*U postupku sprovođenja zakona u praksi, Narodna banka Srbije aktivno nastoji da bilo kakvu mogućnost pojave nestabilnosti svede na minimum. Dakle, ukoliko zakonska regulativa nije jasno definisana ili je neadekvatna, može doći do ozbiljnih promena koje mogu ugroziti čitavu ekonomiju države. U stečajnom zakonodavstvu bankarskog sektora Republike Srbije evidentni su pokušaji razvoja ove problematike kako bi se povećala efikasnost samih postupaka.*

**Ključne reči:** *stečajna legislativa, Narodna banka Srbije, bankarski sektor.*

### **UVOD**

Rastuća dinamika promena u bankarskom sektoru Republike Srbije, počev od perioda nestabilnih i nepovoljnih političkih dešavanja tokom 90-tih godina prošlog veka, preko dolaska stranih banaka na domaće tržište s početka 21. veka pa do danas, kada su

---

<sup>296</sup> Službeni glasnik Republike Srbije, 14/2015 i 44/2018 – dr. zakon

česte promene strukture i vlasništva banaka, rezultirala je, između ostalog, i učestalošću pojava stečajnih postupaka u bankarskom sektoru.<sup>297</sup>

Sledstveno tome, došlo je i do razvoja stečajne legislative bankarskog sektora koja ima za cilj da reguliše čitav stečajni postupak koji se sprovodi nad bankom od otvaranja postupka do pravnih posledica nakon zaključenja stečaja, a imajući u vidu specifičnost poslovne banke, kao privrednog subjekta, čijim gašenjem može doći i do makroekonomskih turbulencija na državnom nivou.<sup>298</sup> Upravo zbog navedenog akcenat je na preventivnom delovanju centralne banke i strožijoj regulativi, koja uređuje sam postupak osnivanja ovih specifičnih akcionarskih društava, gde su dominantne norme upravo pravnog karaktera.

### **I SPROVOĐENJE STEČAJNOG POSTUPKA NAD BANKAMA**

Postupak stečaja nad bankom pokreće se rešenjem nadležnog suda o pokretanju postupka stečaja, koje se donosi na osnovu rešenja Narodne banke Srbije o ispunjenosti uslova za pokretanje postupka stečaja nad bankom, ili na predlog likvidacionog upravnika kad utvrdi da imovina likvidacionog dužnika nije dovoljna da podmiri sva potraživanja poverilaca.<sup>299</sup> Slično tome, postupak likvidacije nad bankom pokreće se rešenjem nadležnog suda o pokretanju postupka likvidacije, koje se donosi na osnovu rešenja Narodne banke Srbije o ispunjenosti uslova za pokretanje postupka likvidacije nad bankom.<sup>300</sup>

U praksi, kao neki od razloga pokretanja stečajnog postupka nad bankom, između ostalih, evidentirani su hronični nedostatak kapitala, veći iznos pasive u odnosu na aktivu banke, negativan regulatorni kapital, odnosno potkapitalizovanost banke, nemogućnost isplate obaveza prema poveriocima, uticaj na povećanje sistemskog rizika čitavog bankarskog sektora.

Isto kao i u stečaju pravnih lica uređenog Zakonom o stečaju<sup>301</sup>, značajnu funkciju u samom postupku imaju organi postupka stečaja, odnosno stečajni sudija kao predstavnik nadležnog suda, Agencija za osiguranje depozita u svojstvu stečajnog upravnika, Odbor poverilaca koji uglavnom broji pet članova, a u slučaju potrebe, može i više.

Agencija za osiguranje depozita ima iste obaveze tokom samog stečajnog postupka kao i stečajni upravnik u privrednom društvu. Od dana otvaranja stečaja i preuzimanja imovine stečajnog dužnika, sačinjavanja početnog stečajnog bilansa i evidentiranja liste transakcija zaključenih u poslednjih šest meseci do otvaranja stečaja,

---

<sup>297</sup> Dukić Mijatović M., (2019). Specifičnosti stečajne legislative Republike Srbije u tranzicionoj fazi razvoja privrede, Vek i po regulisanja stečaja u Srbiji, Beograd, Institut za uporedno pravo, str. 87.

<sup>298</sup> Carić S., Vitez M., Dukić Mijatović M., Veselinović J., (2016). Privredno pravo, Novi Sad, Fakultet za ekonomiju i inženjerski menadžment, str. 114.

<sup>299</sup> Zakon o stečaju i likvidaciji banaka i društava za osiguranje, Službeni glasnik Republike Srbije, 14/2015 i 44/2018 – dr. zakon, član 2.

<sup>300</sup> Ibid, član 3.

<sup>301</sup> Službeni glasnik Republike Srbije, br. 104/2009, 99/2011 - dr. zakon, 71/2012 - odluka US, 83/2014, 113/2017, 44/2018 i 95/2018

pa sve do izveštaja o aktivni i pasivi dužnika, Agencija je u obavezi da izveštava nadležni sud. Takođe, Agencija kvartalno objavljuje na svojoj internet stranici ažurirano stanje stečajne mase dužnika. Svoje poslove stečajnog upravnika Agencija obavlja putem svojih poverenika sa Liste kandidata za obavljanje funkcije poverenika Agencije za osiguranje depozita u pravnim licima u stečaju/likvidaciji.

Za razliku od prethodnog Zakona o stečaju i likvidaciji banaka i društava za osiguranje<sup>302</sup>, Zakon o stečaju i likvidaciji banaka i društava za osiguranje iz 2015. godine, a koji je izmenjen 2018. godine, ukida razgraničenje postupka likvidacije na prinudnu i dobrovoljnu, propisujući postojanje jedinstvenog pojma likvidacije, nevezano da li je ona prouzrokovana oduzimanjem dozvole za rad ili odlukom skupštine akcionara.

## **II ULOGA CENTRALNE BANKE U POSTUPKU STEČAJA I LIKVIDACIJE BANKE**

Prema članu 4. Zakona o Narodnoj banci Srbije<sup>303</sup>, Narodna banka Srbije, kao centralna banka i ključna institucija bankarskog sistema Srbije, izdaje i oduzima bankama dozvole za rad, vrši kontrolu boniteta i zakonitosti poslovanja banaka i obavlja druge poslove, u skladu sa zakonom kojim se uređuju banke.

Svoj fokus, Narodna banka Srbije svakako stavlja sistemski značajne banke čiji poremećaji znatno mogu da utiču na stabilnost čitavog sistema. U prilog tome govori i Zakon o bankama Srbije koji definiše pojam sistemski značajne banke kao banku čije bi pogoršanje finansijskog stanja ili prestanak rada imali ozbiljne negativne posledice na stabilnost finansijskog sistema.<sup>304</sup> Sistemski značajne banke utvrđuje Narodna banka Srbije na osnovu kriterijuma i metodologije koje propiše, a koji naročito uzimaju u obzir veličinu banke, njenu povezanost sa ostalim učesnicima u finansijskom sistemu i zamenljivost u tom sistemu, kao i složenost njenog poslovanja.<sup>305</sup>

Ukoliko Narodna banka Srbije uoči rizik, može zahtevati određene mere od banke u cilju otklanjanja istog. Jedna od njih je svakako i mera restrukturiranja banke kojoj je posebna pažnja posvećena u glavi Va Zakona o stečaju i likvidaciji banaka i društava za osiguranje<sup>306</sup>. Upravo ova glava predstavlja jednu od najznačajnijih novina u Zakonu iz 2015. godine u odnosu na prethodni Zakon o stečaju i likvidaciji banaka i društava za osiguranje<sup>307</sup>.

Takođe, ukoliko Narodna banka Srbije proceni da restrukturiranje banke nije moguće ili ovaj postupak bude neuspešan, može pokrenuti stečajni postupak nad njom. U vreme važenja prethodnog Zakona o stečaju i likvidaciji banaka i društva za osiguranje,

---

<sup>302</sup> Službeni glasnik Republike Srbije, br. 61/2005, 116/2008 i 91/2010

<sup>303</sup> Službeni glasnik Republike Srbije, br. 72/2003, 55/2004, 85/2005 - dr. zakon, 44/2010, 76/2012, 106/2012, 14/2015, 40/2015 - odluka US i 44/2018

<sup>304</sup> Dukić Mijatović M. (2010). Stečajno pravo, Novi Sad, Pravni fakultet Univerziteta Privredna akademija, str. 47.

<sup>305</sup> Zakon o bankama, Službeni glasnik Republike Srbije, br. 107/2005, 91/2010 i 14/2015, član 2

<sup>306</sup> Zakon o stečaju i likvidaciji banaka i društava za osiguranje, Službeni glasnik Republike Srbije, 14/2015 i 44/2018 – dr. zakon

<sup>307</sup> Službeni glasnik Republike Srbije, br. 61/2005, 116/2008 i 91/2010

zbog obaveznog sprovođenja postupka administrativnog upravljanja nad bankom kojoj je oduzeta dozvola za rad, uvedenog novelom iz 2010. godine, došlo je do promene načina na koji se pokretao postupak stečaja, odnosno likvidacije nad bankom.<sup>308</sup> Od 2010. godine, stečajni postupak nad bankom sprovodio se na osnovu predloga Agencije za osiguranje depozita.

Osim uloge pri samom pokretanju stečajnog postupka nad bankom, Narodna banka Srbije ima značajnu kontrolnu funkciju tokom čitavog postupka. Takođe, u postupku restrukturiranja, izuzetno je izražena posrednička uloga centralne banke pri prodaji akcija banke dužnika, odnosno njene imovine i obaveza.<sup>309</sup>

### III PRAVNE POSLEDICE STEČAJA I LIKVIDACIJE BANAKA

U cilju realizacije postupka restrukturiranja nad bankom, Narodna banka Srbije koristi različite instrumente<sup>310</sup> poput prodaje akcija, odnosno imovine i obaveza, prenosa akcija, odnosno imovine i obaveza banci za posebne namene, odvajanje imovine i raspodele gubitaka na akcionare i poverioce.

Važno je naglasiti, članom 15. Zakona o stečaju i likvidaciji banaka i društava za osiguranje nije dozvoljena prodaja stečajnog dužnika kao pravnog lica.<sup>311</sup> Iako ova formulacija nije postojala u starijim zakonima koji su regulisali oblast stečajnog postupka kod banaka, sudska praksa nije dozvoljavala ovaj vid prodaje. Zakonska zabrana prodaje stečajnog dužnika kao pravnog lica u stečajnom postupku nad bankom ili društvom za osiguranje ima svoje opravdanje u činjenici da osnivanje takvih privrednih subjekata nije slobodno, već je uslovljeno prethodnom dozvolom Narodne banke Srbije. Ovde možemo konstatovati neospornu regulatornu ulogu Narodne banke Srbije u ovim procesima. Zakonodavac bi budućim novelama trebalo da dozvoli takav način prodaje stečajnog dužnika kao pravnog lica u stečajnom postupku nad bankom ili društvom za osiguranje, jer prodaja stečajnog dužnika kao pravnog lica predstavlja veoma efikasan način okončanja stečajnog postupka.<sup>312</sup> Ipak, moguć je prenos, odnosno prodaja akcija, imovine i obaveza banke drugoj banci ili banci za posebne namene. Banku za posebne namene osniva Republika Srbija kako bi se preuzimanjem akcija, imovine ili obaveza banke u restrukturiranju održale njene kritične funkcije i kasnije izvršila prodaja prenetih akcija, odnosno imovine i obaveza.<sup>313</sup>

Osim održavanja finansijske stabilnosti bankarskog sistema i nenarušavanja nacionalne ekonomije, jedan od ključnih momenata u stečajnom postupku banaka je

<sup>308</sup> Dukić Mijatović M., (2010), Vodič kroz stečajni postupak – Osvrt na stečajno zakonodavstvo bivših jugoslovenskih republika, Novi Sad, Dukić Mijatović, M., str. 24.

<sup>309</sup> Dukić Mijatović M., Kozar V., (2019). Postulati korporativnog stečaja u Republici Srbiji, Novi Sad, Pravni fakultet Univerziteta Privredna akademija u Novom Sadu, str. 390.

<sup>310</sup> Zakon o stečaju i likvidaciji banaka i društava za osiguranje, Službeni glasnik Republike Srbije, 14/2015 i 44/2018 – dr. zakon, odeljak 5, član 128l

<sup>311</sup> Službeni glasnik Republike Srbije, 14/2015 i 44/2018 – dr. zakon, član 15

<sup>312</sup> Dukić Mijatović M., Babić N., (2019), Stečaj banaka i regulatorna uloga centralne banke u legislativi Republike Srbije, PRAVO – teorija i praksa, br. 07-09/2019, str. 23

<sup>313</sup> Zakon o stečaju i likvidaciji banaka i društava za osiguranje, Službeni glasnik Republike Srbije, 14/2015 i 44/2018 – dr. zakon, odeljak 5, član 128m

adekvatnost zaštite klijenata banke. Iako osiguranje depozita i isplata osiguranih iznosa nije jedina funkcija Agencije za osiguranje depozita, ista je osnovana Zakonom o Agenciji za osiguranje depozita<sup>314</sup> upravo sa ciljem zaštite korisnika bankarskih usluga.

#### **IV OSVRT NA STEČAJ BANAKA I VAŽEĆU LEGISLATIVU U PERIODU 1990-2020. GODINE**

##### **4.1. Stečajna legislativa banaka u periodu od 1990 – 2000. godine**

Paralelno sa Zakonom o prinudnom poravnanju, stečaju i likvidaciji (Službeni list SFRJ, br. 84/89 i Službeni list SRJ, br. 37/93 i 28/96) kojim su regulisani postupci stečaja i likvidacije privrednih društava, u bankarskoj stečajnog legislativi primenjivan je Zakon o sanaciji, stečaju i likvidaciji banaka (Službeni list SFRJ, 84/89 i 63/90 i Službeni list SRJ, br.37/93, 26/95, 28/96, 44/99 i 53/01) koji se primenjivao sve do 2001. godine.

Zakon o sanaciji, stečaju i likvidaciji banaka članom 2. propisuje mogućnost sprovođenja sanacionog postupka nad bankom čiji potencijalni gubici koji proističu iz rizičnih plasmana i odgovarajućih vanbilansnih stavki određenog stepena naplativosti čine preko 50% iznosa kapitala banke<sup>315</sup>.

Tokom 1990. godine, odluka o pokretanju postupka sanacije može se doneti i za banku koja je usklađivanjem svoje organizacije, poslovanja i samoupravnih opštih akata sa odredbama Zakona o bankama i drugim finansijskim organizacijama (Službeni list SFRJ, br. 10/89 i 40/89) postala deo neke druge banke.<sup>316</sup>

Ukoliko se ispostavi da mogućnost sanacije poslovanja nije moguće, nad bankom se otvara stečajni ili likvidacioni postupak.

Postupak likvidacije sprovodi se nad bankom čija je skupština donela odluku o prestanku rada banke, kao i nad bankom za koju je Narodna banka Jugoslavije donela rešenja o oduzimanju dozvole za rad u skladu sa saveznim zakonom. Direktor banke čija je skupština donela odluku o prestanku rada banke dužan je da tu odluku dostavi Narodnoj banci Jugoslavije narednog dana od dana njenog donošenja.<sup>317</sup>

U posmatranom periodu, u cilju regulisanja bankarskog sistema, primenjivane su i pojedine odredbe Zakona o bankama i drugim finansijskim organizacijama (Službeni list SFRJ, br. 10/89 i 40/89).

Iako je generalno mišljenje da ovi zakoni nisu bili dovoljno efikasni i da je sudska praksa u tom periodu imala značajniju ulogu od same zakonske regulative, ne bi trebalo zanemariti uticaj opšte ekonomsko-političke situacije na našem području. Ratna dešavanja, inflacija, sankcije, štrajkovi radnika i nestabilnost svih makroekonomskih faktora, doveli su do sveopšte krizne situacije koja se, logično, odrazila i na bankarski sektor.

---

<sup>314</sup> Službeni glasnik Republike Srbije, br. 14/2015 i 51/2017

<sup>315</sup> Zakon o sanaciji, stečaju i likvidaciji banaka, Službeni list SFRJ, 84/89 i 63/90 i Službeni list SRJ, br.37/93, 26/95, 28/96, 44/99 i 53/01, član 2

<sup>316</sup> Ibid, član 25

<sup>317</sup> Ibid, član 4

## 4.2 Stečajna legislativa banaka u periodu od 2001-2010. godine

Godine 2001. dolazi prva inostrana banka na teritoriju tadašnje Savezne Republike Jugoslavije i to Raiffeisen Zentralbank Osterreich. Sa dolaskom stranih banaka, značajno se menja struktura bankarskog sistema i sama regulativa kojom se isti reguliše. O kompleksnosti bankarskog sektora u periodu od 2001. od 2010. godine dovoljno govori podatak da je 2004. godine u Srbiji poslovalo 43 banke.

U ovom periodu, dolazi i do značajnog poboljšanja ekonomske situacije u Srbiji. Naime, na osnovu Izveštaja o stanju u finansijskom sistemu Republike Srbije za 2005. godinu<sup>318</sup>, popravljen je kreditni rejting što je uticalo na porast direktnih stranih investicija za 62% u odnosu na 2004. godinu. Većinski deo ovih investicija se odnosi upravo na privatizaciju domaćih i dolazak stranih banaka.

Razvoj bankarstva u okruženju i kod nas nametnuo je potrebu izmene regulatornog okvira za poslovanje banaka. Narodna banka Srbije je u 2005. godini aktivno učestvovala u izradi novog Zakona o bankama, koji je stupio na snagu u decembru 2005. godine, a počeo da se primenjuje 1. oktobra 2006. godine. Novi Zakon o bankama predstavlja polaznu osnovu za primenu principa Basel II – propisuje savremen i efikasan način upravljanja bankama, neophodne sisteme i procedure za identifikovanje, merenje, vrednovanje i praćenje bankarskih rizika, transparentnost poslovanja banaka, uvođenje konsolidovane supervizije, propisuje odnos banaka i Narodne banke Srbije sa spoljnim revizorima i druge važne aspekte poslovanja banaka. Narodna banka Srbije je, shodno propisanoj zakonskoj obavezi, pravovremeno, odnosno do 30. juna 2006. godine, donela podzakonske akte neophodne za primenu ovog zakona.<sup>319</sup>

U skladu sa tim, došlo je i do promena stečajne bankarske legislative koja je morala biti i što približnija međunarodnim propisima.

U problematici stečaja privrednih društava, Zakon o prinudnom poravnanju, stečaju i likvidaciji zamenjen je Zakonom o stečajnom postupku koji je donet 24.7.2004. godine (Sl. glasnik br. 84/2004).<sup>320</sup>

Zakon o stečajnom postupku (Službeni glasnik RS, br. 84/04 i 85/05) zamenjen je Zakonom o stečaju (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 104/2009, 99/2011 - dr. zakon, 71/2012 - odluka US, 83/2014, 113/2017, 44/2018 i 95/2018) iz 2009. godine koji je, sa određenim izmenama, u primeni i danas.

Pojedine odredbe ovog Zakona primenjuju se i na stečajni postupak banaka osim u članovima vezanih za prethodni stečajni postupak, skupštinu poverilaca, nacionalne standarde, Agenciju za licenciranje stečajnih upravnika i reorganizaciju.

---

<sup>318</sup> Internet stranica Narodne banke Srbije, [www.nbs.rs](http://www.nbs.rs), 29.01.2020.

<sup>319</sup> Izveštaj o stanju u finansijskom sistemu Republike Srbije za 2005. godinu, (2005), Narodna banka Srbije,

<sup>320</sup> Milosavljević A., (2016), Imovinsko-pravne posledice pokretanja stečajnog postupka u domaćem i uporednom pravu, Univerzitet Edukons, Fakultet za evropske pravno-političke studije, Novi Sad, str. 35

Ipak, u cilju boljeg i efikasnijeg sprovođenja stečajnih postupaka banaka, 2005. godine donosi se Zakon o stečaju i likvidaciji banaka i društava za osiguranje (Službeni glasnik RS, br. 61/2005, 116/2008 i 91/2010) kojim se utvrđuju uslovi i postupak administrativnog upravljanja bankom, kao i uslovi i postupak stečaja i likvidacije banaka i društava za osiguranje<sup>321</sup>.

Ovim Zakonom konkretno je regulisana bankarska legislativa u stečajnom postupku i upravo on predstavlja osnov Zakona o stečaju i likvidaciji banaka i društava za osiguranje (Službeni glasnik Republike Srbije, 14/2015 i 44/2018) koji je u primeni i danas.

#### **4.3. Stečajna legislativa banaka u periodu od 2010-2020. godine**

Potreba za uspostavljanjem stabilnog, održivog i funkcionalnog bankarskog sistema Republike Srbije dovela je do izmene Zakona o stečaju i likvidaciji banaka i društava za osiguranje<sup>322</sup>. Zakon o stečaju i likvidaciji banaka i društava za osiguranje (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 61/05, 116/08 i 91/10) prestao je da važi sa danom donošenja Zakona o stečaju i likvidaciji banaka i društava za osiguranje (Službeni glasnik Republike Srbije, 14/2015 i 44/2018).

S obzirom da upravljanje kolateralima predstavlja značajan segment bankarskog poslovanja, važna je legislativa koja reguliše instrumente obezbeđenja. Upravo zbog toga, 2018. godine donet je Zakon o finansijskom obezbeđenju<sup>323</sup>. Ovim zakonom uređuju se uslovi i način posebnog obezbeđenja izvršavanja finansijskih obaveza, na osnovu ugovora o finansijskom obezbeđenju koji zaključuju učesnici na finansijskom tržištu.

Osim ovog Zakona i već pomenutog Zakona o stečaju i likvidaciji banaka i društava za osiguranje koji je glavni *lex specialis* kojim se uređuje postupak bankarskog stečaja, u periodu od 2010. do 2020. godine nije došlo do donošenja novih zakona koji su u korelaciji sa postupcima stečaja ili likvidacije banaka.

U stečajnoj regulativi privrednih društava i dalje je u primeni Zakon o stečaju (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 104/2009, 99/2011 - dr. zakon, 71/2012 - odluka US, 83/2014, 113/2017, 44/2018 i 95/2018) iz 2009. godine sa određenim izmenama od kojih je poslednja bila u 2018. godini.

---

<sup>321</sup> Zakon o stečaju i likvidaciji banaka i društava za osiguranje (Službeni glasnik RS, br. 61/2005, 116/2008 i 91/2010), član 1

<sup>322</sup> Kozar, V., Počuča, M., Bjelajac, Ž., (2013). Stečaj banaka u pravu Republike Srbije u: Marijana Dukić Mijatović (urednica), Aktualnosti privredne legislative kao determinante razvoja ekonomija država u regionu - zbornik radova sa X tradicionalnog međunarodnog naučnog skupa „Pravnički dani Prof. dr Slavko Carić”, (2019, april 21). Preuzeto sa: <http://www.academius.edu.rs/pravni-fakultet.info/images/pdf-fajlovi/strucni-rad/projekti/zbornik-2013.pdf>, str. 82.

<sup>323</sup> Službeni glasnik Republike Srbije, br. 44/2018

## **V PREGLED TRENUTNIH I OKONČANIH STEČAJNIH I LIKVIDACIONIH POSTUPAKA BANAKA U REPUBLICI SRBIJI U PERIODU 1990-2020. GODINE**

U periodu od 1990. do 2000. godine kada je zemlja bila pogođena različitim faktorima koji su izuzetno negativno uticali na njenu stabilnost i funkcionisanje ekonomskog sistema, pa samim tim i na poslovanje banaka kao okosnice ekonomije Republike Srbije, došlo je i do otvaranja stečajnih postupaka nad bankama. U ovom desetogodišnjem periodu, nad pet banaka je otvoren stečajni, odnosno likvidacioni postupak. Evidentno je da Zakon o sanaciji, stečaju i likvidaciji banaka <sup>324</sup> koji je regulisao stečajni i likvidacioni postupak nad bankama u ovom periodu nije bio preterano efikasan s obzirom da su postupci trajali duži niz godina. Takođe, interesantno je da su svi postupci vođeni pred Privrednim sudom u Beogradu.

Vremenom, nastali su uslovi za izmenu zakona što je rezultiralo donošenjem Zakona o stečaju i likvidaciji banaka i društava za osiguranje <sup>325</sup>. U periodu od 2001. do 2010. godine otvoreni su stečajni, odnosno likvidacioni postupci nad osam banaka.

Donošenjem Zakona o stečaju i likvidaciji banaka i društava za osiguranje <sup>326</sup> bankarska regulativa u oblasti stečaja dobija današnji oblik. U periodu od 2010. godine do danas, okončani postupci traju svega godinu ili dve od pokretanja stečajnog/likvidacionog postupka.

Ipak, postoji veliki broj postupaka koji je pokrenut pre više godina, a koji su aktivni i danas. Trenutno, u Republici Srbiji aktivno je 22 stečajna, odnosno likvidaciona postupka nad bankama, od kojih je najstariji pokrenut još 1990. godine nad Kosovskom bankom AD Beograd – u stečaju i traje i dalje nakon 30 godina, dok je poslednji pokrenut 2019. godine na osnovu Zakona o stečaju i likvidaciji banaka i društava za osiguranje i to nad International investment bank a.d. Beograd – u stečaju, u nadležnosti Privrednog suda u Beogradu.

### **ZAKLJUČAK**

U skladu sa fluktuacijama u ekonomiji na međunarodnom nivou dolazi i do promena stanja i u bankarskom sektoru Srbije koji svojom regulativom pokušava da odgovori na svaku od ovih promena sa što manje posledica po stabilnost sistema. Za to je najzaslužnija Narodna banka Srbije kao centralna regulatorna i kontrolna institucija bankarskog sistema.

U skladu sa tim, s obzirom da su banke glavne finansijske institucije, neadekvatnost njihovog poslovanja iz bilo kog razloga može i te kako uticati na stabilnost čitave ekonomije. U prilog tome govore i pojave svetskih ekonomskih kriza kada su banke koje su završile u stečajnim postupcima znatno ugrozile tržište kapitala prvo jedne države, da bi se to kasnije odrazilo i na čitav svet.

---

<sup>324</sup> Službeni list SFRJ, 84/89 i 63/90 i Službeni list SRJ, br.37/93, 26/95, 28/96, 44/99 i 53/01

<sup>325</sup> Službeni glasnik RS, br. 61/2005, 116/2008 i 91/2010

<sup>326</sup> Službeni glasnik Republike Srbije, 14/2015 i 44/2018

Iako na prvi pogled deluje da ništa ne može narušiti likvidnost, profitabilnost i solventnost banaka s obzirom da predstavljaju srž ekonomije koji koncentriše novac, u praksi, situacija je drugačija što rezultira otvaranjem stečajnih postupaka kao i kod privrednih društava.

S obzirom da je trenutno aktuelni Zakon o stečaju i likvidaciji banaka i društava za osiguranje (Službeni glasnik Republike Srbije, 14/2015 i 44/2018 – dr. zakon) u svom poslednjem obliku iz 2018. godine relativno „nov“ zakon, ostaje da se vidi u narednom periodu koliko će se u praksi ubrzati postupci stečaja nad bankama u sistemu Republike Srbije i da li posledice ovih postupaka mogu da budu amortizovane adekvatnom legislativom.

***Marijana Dukić Mijatović, PhD, Full Professor***

*Faculty of Law for Commerce and Judiciary  
University Business Academy in Novi Sad and  
PhD, Assistant Professor at University in Novi Sad,  
Faculty of Economics in Subotica*

***Ivana Radjenovic, LL.M, PhD student***

*University of Novi Sad, Faculty of Economics, Subotica*

## **THE DEVELOPMENT OF BANKRUPTCY LEGISLATION OF BANKS IN REPUBLIC OF SERBIA IN THE PERIOD FROM 1990-2020**

### ***Abstract:***

*Constant changes in the banking sector, caused by various macroeconomic and political factors, have also resulted in changes in the legislation governing this area. Considering that bankruptcy procedures of banks are very specific legal and economic entity, moreover the potential consequences of the procedure itself and its impact on the banking system, it is inevitable that the legislation of this area is a significant part of the legal framework governing the banking sector.*

*Therefore, it is important to develop and innovate lex specialis that governs this area. In the bankruptcy procedures of banks legally, the role of the Bankruptcy and Liquidation of Banks and Insurance Companies Law, which regulates the bankruptcy and liquidation proceedings of not only banks but also insurance companies and financial leasing providers, has a key role.*

*In practice, the National Bank of Serbia actively seeks to minimize any possibility of instability. So, if the legislation is not clearly defined or is inadequate, there can be serious changes that can endanger the entire economy of the state. In the bankruptcy legislation of the banking sector of the Republic of Serbia, there are evident attempts to develop this issue in order to increase the efficiency of the procedures themselves.*

**Key words:** *bankruptcy procedures, National Bank of Serbia, banking system*

## L I T E R A T U R A

1. Carić S., Vitez M., Dukić Mijatović M., Veselinović J., (2016). Privredno pravo, Novi Sad, Fakultet za ekonomiju i inženjerski menadžment.
2. Dukić Mijatović M., (2010), Vodič kroz stečajni postupak – Osvrt na stečajno zakonodavstvo bivših jugoslovenskih republika, Novi Sad, autorsko izdanje.
3. Dukić Mijatović M., Babić N., (2019), Stečaj banaka i regulatorna uloga centralne banke u legislativi Republike Srbije, PRAVO – teorija i praksa, br. 07-09/2019
4. Dukić Mijatović M., (2019). Specifičnosti stečajne legislative Republike Srbije u tranzicionoj fazi razvoja privrede, Vek i po regulisanja stečaja u Srbiji, Beograd, Institut za uporedno pravo str. 87-95.
5. Dukić Mijatović M., Kozar V., (2019). Postulati korporativnog stečaja u Republici Srbiji, Novi Sad, Pravni fakultet Univerziteta Privredna akademija u Novom Sadu.
6. Dukić Mijatović M. (2010). Stečajno pravo, Novi Sad, Pravni fakultet Univerziteta Privredna akademija.
7. Internet stranica Agencije za osiguranje depozita: Okončani stečajni i likvidacioni postupci ([www.aod.rs](http://www.aod.rs))
8. Internet stranica Narodne banke Srbije, [www.nbs.rs](http://www.nbs.rs), 29.01.2020.
9. Izveštaj o stanju u finansijskom sistemu Republike Srbije za 2005. godinu, (2005), Narodna banka Srbije
10. Kozar, V., Počuča, M., Bjelajac, Ž., (2013). Stečaj banaka u pravu Republike Srbije u: Marijana Dukić Mijatović (urednica), Aktuelnosti privredne legislative kao determinante razvoja ekonomija država u regionu - zbornik radova sa X tradicionalnog međunarodnog naučnog skupa „Pravnički dani Prof. dr Slavko Carić”, (2019, april 21). Preuzeto sa: <http://www.academijski.edu.rs/pravni-fakultet.info/images/pdf-fajlovi/strucni-rad/projekti/zbornik-2013.pdf>
11. Milosavljević A., (2016), Imovinsko-pravne posledice pokretanja stečajnog postupka u domaćem i uporednom pravu, Univerzitet Edukons, Fakultet za evropske pravno-političke studije, Novi Sad
12. Zakon o Agenciji za osiguranje depozita (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 14/2015 i 51/2017)
13. Zakon o bankama (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 107/2005, 91/2010 i 14/2015)
14. Zakon o bankama i drugim finansijskim organizacijama (Službeni list SFRJ, br. 10/89 i 40/89)
15. Zakon o finansijskom obezbeđenju, Službeni glasnik Republike Srbije, br. 44/2018
16. Zakon o Narodnoj banci Srbije (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 72/2003, 55/2004, 85/2005 - dr. zakon, 44/2010, 76/2012, 106/2012, 14/2015, 40/2015 - odluka US i 44/2018)
17. Zakon o prinudnom poravnanju, stečaju i likvidaciji (Službeni list SFRJ, br. 84/89 i Službeni list SRJ, br. 37/93 i 28/96)

18. Zakon o sanaciji, stečaju i likvidaciji banaka (Službeni list SFRJ, 84/89 i 63/90 i Službeni list SRJ, br.37/93, 26/95, 28/96, 44/99 i 53/01)
19. Zakon o stečajnom postupku (Službeni glasnik RS, br. 84/04 i 85/05)
20. Zakon o stečaju i likvidaciji banaka i društava za osiguranje (Službeni glasnik RS, br. 61/2005, 116/2008 i 91/2010)
21. Zakon o stečaju i likvidaciji banaka i društava za osiguranje, Službeni glasnik Republike Srbije, 14/2015 i 44/2018 – dr. zakon
22. Zakon o stečaju, Službeni glasnik Republike Srbije, br. 104/2009, 99/2011 - dr. zakon, 71/2012 - odluka US, 83/2014, 113/2017, 44/2018 i 95/2018